

LA ILUSTRACIO LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA DE

CATALUNYA VALENCIA
MALLOPÇA Y ROSSELLO
ANY 1900

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

Revista desenal d'arts, ciències, literatura y actualitats.

Comprén el mohiment intelectual y polítich del món enter y, en particular, de Catalunya, Valencia, Mallorca y Rosselló.

Está á l'altura de les millors Ilustracions estrangeres.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

ESPANYA

L'any 1900.	20	pessetes.
Número sol	0'75	»

EXTRANGER

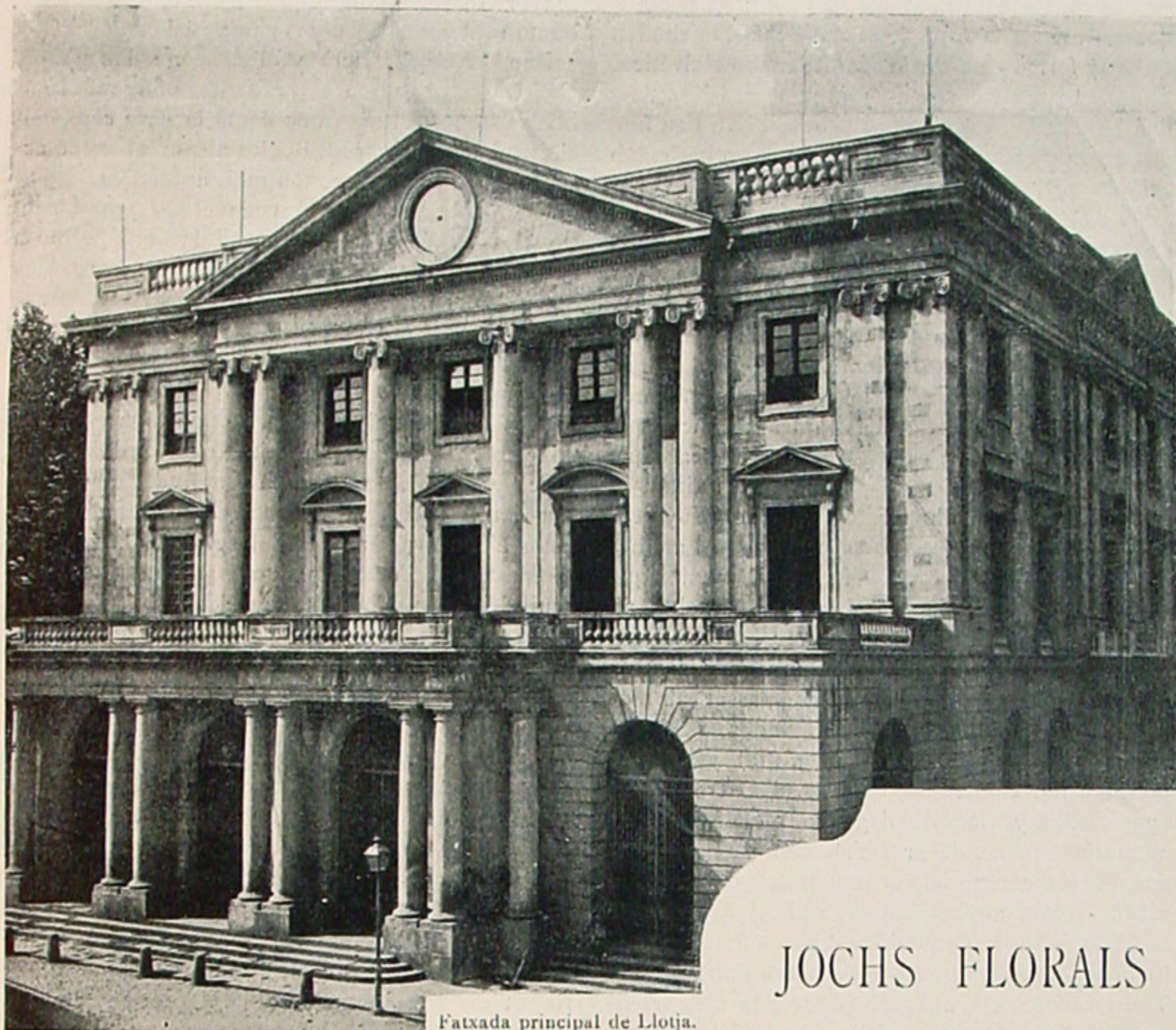
Europa. — L'any 1900.	25	franchs.
Demés pahissos.. . . .	30	»
Número sol.	1	»

Redacció y Administració: Trafalgar, 9, principal, 1.ª — BARCELONA

SUMARI DEL NÚMERO 7

GRABATS: Fatxada principal de Llotja. — Orla decorativa, per J. Passos. — Arribada de les Autoritats municipals á Llotja (Fot. de A. Mas). — Consistori dels Jochs Florals d'enguany (Fot. de A. Mas). — Orla decorativa, per J. Passos. — Poetas guanyadors dels tres premis ordinaris (retratos y orla decorativa). — Ornamentació, per J. Passos. — Excm. Sr. D. Manel Milá y Fontanals, primer President dels Jochs Florals de Barcelona (retrato pintat per A. Casas; Fot. de A. Mas). — Excm. Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi, President dels Jochs Florals d'enguany (dibuix de Torras Farell). — D. Sebastiá Trullol y Plana, Secretari dels Jochs Florals d'enguany. — Ornamentació, per J. Passos. — Interior de Llotja durant la festa (dibuix de A. Casanovas). — La Banda municipal de Barcelona en l'acte de la festa (Fot. de A. Mas). — Estandart decoratiu de la sala de Llotja durant la festa (Fot. J. E. Puig). — D.ª Teresa Novellas de Tell, Reyna de la Festa. — Sortint de la festa (dibuix de A. Casanovas). — El viatge del ministre (dibuixos de Gosé).

TEXT: Jochs Florals de Barcelona de 1900, any XLII de sa restauració, per W. Coroleu. — Recorts y floretes, per M. Durán y Bas, Jaume Collell, Pbre., Francisco de S. Maspons y Labrós, Ramón Picó y Campamar, F. Romani y Puigdengolas, Theodor Llorente, Joseph Balari y Jovany, Joseph Franquesa y Gomis. — Don Manel Milá y Fontanals, per Joan Maragall. — Pensament, per Narcis Oller. — Les Boires del Janer, Pirenenca, Parlant de Flors (poesies), per Joan M.ª Guasch. — Cansons; La mort del rossinyol (poesia), per Apeles Mestres. — La salve á Montserrat; L'hivern á Nuria (poesies), per G. A. Tell Lafont. — Pensament, per Terenci Thos y Codina. — Remembrances, per Joan J. Permanyer y Lluís Domènech y Montaner. — Pensaments, per Lo Bisbe de Vich y Eusebi Güell. — Una flor més (poesia), per Francesch Ubach y Vinyeta. — La Calumnia venjada (poesia), per Miquel Costa y Llobera. — Discurs de Gracias, per Joaquim Riera y Bertrán.

JOCHS FLORALS

DE

BARCELONA DE 1900, ANY XLII DE SA RESTAURACIÓ

Si alguna vegada l'hermosa y poètica festa ha sigut objecte d'una curiositat impacient y de salagueres esperances, es aquest any famós per tota mena d'accidents y peripecies. No sols la natural afició al vell torneig literari contribuia á que'l públich se fixés en ella, sinó la excitació apassionada que regna á Barcelona ab motiu de recients successos. Afegéixis á tot això les dificultats ab que molts se vegeren per tenir entrada al acte y's tindrà idea de lo que prometia la festa per els esperits exaltats. A ben segur que desde l'època memorable de 1868, no s'havia vist un estat d'ànim semblant á Barcelona. Y ab tot ¡quina diferencia entre aquells temps y els d'ara! Els vells ideals han desaparegut com un somni y Catalunya ha emprés resoltament un nou camí que no podian ni sospitar els idòlatras d'Espartero y 'ls entusiastas de la *Gloriosa*. Els anys, que no passen en vá, han allissonat á tothóm... en fi, els Jochs Florals de Barcelona venian á representar en part les llegendaries reivindicacions de la nostra terra, y ab això

n'hi havia prou perque's vegessin brillantment concorreguts.

Molt després de l'hora senyalada (jamay la puntualitat ha sigut virtut nacional) entrá la Comitiva presidencial á la gran Sala de Llotja, adornada com de costum ab flors y banderes catalanes. La concurrència era inmensa y ho omplia tot, á excepció de les galeries que per previsió s'havian tancat al públich. Al entarimat el Cos d'Adjunts y les corporacions invitades y á la Presidencia, l'Ilm. Sr. Bisbe de Barcelona, l'Alcalde accidental y el senyor Güell, President del Consistori d'enguany. Els aplausos frenètics ab que s'aculli al senyor Bisbe, tardaren bon rato á extinguirse.

Després d'oberta la festa, el senyor Cabot llegí el discurs del President del Consistori. Totes les alabances que podriam ferne serian poques per las que mereix, ja que la concisió y elegancia de la frasse alternan ab la profunditat del pensament d'un modo verdaderament notable. El senyor Güell, després de considerar la personalitat dels

pobles com a fonament del seu progrés, passa a demostrarho ab l'exemple vivent del poble rhètich qu'avuy forma part de la Confederació Helvètica. Examina primer el seu llenguatge fentlo descendir del llatí rústich y á n'aquest propòsit entra en fon-des consideracions filològiques pera probarho ab evidència. La semblansa que'l rhètich té ab el català, fa qu'estudihi el seu origen comú y les rahons històriques del fet. Alaba á continuació els esforços del poble rhètich en pró de la seva independència de llenguatge, citantlo com a model y declarant que Catalunya l'imitará, perque mentres conservi com ell lo seu idioma, conservarà la seva personalitat. No faltan en lo discurs censures atinades contra l'insensatès dels Poders Públichs que persegueixen els llenguatges regionals, encare que el senyor Güell exceptúa l'Iglesia que, imitant al seu Divi Fundador, ha protegit als pobres y desvalguts amparantlos en totes ocasions. Al arribar aquí compara la conducta del Bisbe Remediús que recomanava als sacerdots la llengua dels pobles ab las instruccions de nostre venerable Prelat. Finalment acaba el discurs ab una amarga y sentida alusió als successos del novembre passat, ab motiu d'haver visitat una presó pera vagos, á Suissa.

Una tempestat d'aplausos segui al parlament presidencial, comensant després el Secretari, senyor Trullol y Plana, á llegir la Memòria reglamentaria en que, després d'anomenar y fer la crítica de les composicions premiades, dedicava un piadós recort als escriptors catalans morts desde la Festa del any 1899. Obert el plech del Premi de la Flor Natural, resultá ser l'autor don Guillém Tell y Lafont, qui, aplaudit per tota la concurrència, passá en companyia dels mantenedors senyors Picó y Planas, á elegir la Reyna de la Festa, recayent l'elecció en la seva muller donya Teresa Novellas de Tell. L'hermosa senyora passá á ocupar el Trono de la poesia, sent rebuda també ab calorosos aplausos, que de debó mereixia per la seva gracia y gentilesa.

Enfilall se titula la composició premiada y conté cinch sonets que llegí el senyor Blanch á la tribuna. Tots els versos respiran el més pur classicisme, haventnihi algú que verdaderament pot calificarse d'*horacià*, y que no desdiuria gens al costat de les odes del gran poeta de Roma. Que ho digan sinó les hermoses rimes del primer dels sonets premiats, que recordan talment els versos á *Leuconoe* ó á *Lesbia*.

El primer y tercer accésit s'adjudicaren á don Joan M.ª Guasch, y el segón á don Antoni Bori y Fontestá. El primer de dits autors fou particularment afortunat per quan guanyá també l'Englantina d'or ab son poemeta *Impresions d'una excursió pels Pirineus*, llegit també per lo senyor Blanch. L'obra pertany de plè al gènero alegòrich y fantástich, fentse escoltar ab gust per la inspiració y la frescura ab que está escrita. Es de notar que'l

senyor Guasch es molt jove encare, lo que abri-llanta més y més les seves composicions.

Don Artur Masriera y el canonge don Jaume Collell s'endugueren els accésits, obligant el públich á aquest últim á que llegís la seva composició titulada *Palimpsest*, bonica alusió al estat actual de Catalunya, que fou molt aplaudida.

Guanyá la Viola d'or y argent el poeta mallorquí don Miquel Costa y Llobera, ab la seva hermosa obra *L'antich Profeta vivent*, admirablement versificada y grandiosa com cap altra. Al igual que las anteriors fou vivament aplaudida. Els accésits els guanyaren don Joseph Carner y un autor anònim.

Tocá el torn als premis extraordinaris, que's concediren á don Mateu Rotjet, Pbre., don Manel Folch y Torres, don Joseph Parareda, don Artur Masriera y don Apeles Mestres. Sols les composicions d'aquest últim y la del senyor Folch, se llegiren durant l'acte, sent totes dugues molt ben acullides pel públich. L'obra del senyor Folch se titula *Romanceret del Beato Ramón Llull*; en quant á la del genial poeta català, es una colecció de versos pera noys que no pogué ser ben apreciada en aquells moments pel seu caràcter intim, que la fá més propia per ser llegida en la calma y'l reculliment, que no en l'hora tespestuosa d'una Festa com aquèlla.

Un discurs de gracias del Mantenedor don Joaquim Riera y Bertran, va tancar la Festa d'enguany, alcansant unanims mostrás d'aprobació. Durant la Sessió ja s'havia nombrat Mestre en Gay Saber á don Guillém Tell y Lafont, per haver obtingut els tres premis ordinaris que senyalan els Estatuts.

Al disoldres la concurrència entre viscas entusiastas á Catalunya y aplausos aixordadors, va entonarse el Cant patriòtich de circumstancias, y això sol motivá que á la sortida ocorreguessen fets lamentables que no eran de creurer, si no estessim acostumats á veuren de semblants ab més freqüència de lo que fora de desitjar.

Els Jochs Florals d'enguany han hagut de deixar en l'ànim de tothom una impressió d'aquellas que no s'esborran fàcilment. Ab tot y haver sigut bona la cullita d'obres presentades, no per això hem de perdre l'esperansa de veuren d'altres que les superin. Hi ha hagut qui en lo periodo perque atravessém, s'ha queixat de la falta de poesies patriòtiques, y tal volta no vagi del tot equivocat. Les composicions presentades son totes molt recomanables y dignes d'elogi, però no omplen el desitj que tanta gent tenia de sentir cants de combat ó versos á lo Tirteo, en lloch de balades y cançons pastorils. Per alguns esperits descontents, la sorpresa ha arribat al desencant.

¿Assistirém tal vegada á una nova evolució? ¿Será que'ls temps perque corrém no favoreixen les facultats poètiques? No ho creyém aixís; Catalu-

nya conta prou poetas de vigor y d'inspiració pera fer brillants campanyes literaries. La patria dels Verdaguer, dels Matheu, dels Guimerà y dels Apeles Mestres, té motiu per'esperarho. Esperemho, donchs, ab el desitj més ardent de no equivocarnos.

El sigle que s'inigura té de senyalar una nova època tota de febra y activitat. Tots els senyals hi son y's necessita ser cego per no veureho.

La forsa irresistible del renaixement català té de traduhirse en mil manifestacions diferents, y entre aquestes, no pot faltarhi la poesia, una de les seves iniciadores, á qui l'Historia farà la justícia que mereix, siga quin siga el resultat de la lluyta futura.—W. COROLEU.

RECORTS Y FLORETAS

Y d'aquest esperit de la terra varen un dia náixer, y tras llarch temps de desaparició renáixer, per viure avuy ab frescor de vida, los Jochs Florals de Catalunya. Son fi immediat, extern, es lo conreu de las lletras catalanas, de la poesia en primer lloch; son instrument, la llengua dels nostres avis; però son fi intern es formar lo caràcter de nostre poble al calor de las tres grans ideas escrites en nostre lema: La Fè, la Patria, l'Amor. La Fè, font de las creencias; la Patria, escut dels drets; l'Amor, llevor de las familias. La Fè, immutable en sos fonaments y nort segur de todas las esperansas; la Patria, sempre la mateixa en la successió dels segles y en mitj de las vicissituts que omplen la historia; l'Amor, inagotable en la varietat de sas expansions y en la esplèndida riquesa de sos consols y de sos plahers. La Fè, que fa germans als homens; la Patria, que fa germans als ciutadans; l'Amor, que fa germans als nascuts á la mateixa llar. La Fè, que'ns fa mirar lo cel y

engrandeix tots los ideals enaltint tots los esforços pera realisarlos; la Patria, que'ns fa mirar com propi lo sol regat ab llágrimas de dolor, fecundat ab gotas de suhor, ò ennoblit ab regueras de sanch vessada en sa defensa; l'Amor, que'ns fa mirar ab tendresa la

llar ahont s'han sentat deu generacions, que'ns demanan veneració per son nom è imitació per sas virtuts. La Fè, que'ns fa admirar á Deu en las magnificencias de la Creació; témer á Deu en la grandesa de son poder; esperar en Deu en la immensitat de son amor; la Patria, que'ns fa estimar las montanyas que'ns guardan, la terra que'ns nodreix, las glorias que'ns exalsan, las lleys que'ns protegeixen, las costums que'ns singularisan; l'Amor, que'ns fa veure en lo pare, la Providencia; en la mare, la abnegació; en los fills, lo respecte; en los germans, la con-

fiansa; en l'hospital, los consols de la caritat per las malalties del cos; en las celdas de la presó, los consols encara més grans per las malalties de l'ànima. La Fè, que'ns distingeix dels altres sers, tots sense vida eterna; la Patria, que'ns distingeix dels altres sers, tots sense parla y sense cabanya; l'Amor, que'ns distingeix dels altres sers, tots sense familia. La Fè, en aquell Sér increat y etern, que á tot ha donat vida ab sa omnipotencia, que á tot ha senyalat reglas ab sa sabiduria, que tot ho conserva ab sa providencia, que tot ho premia y castiga

ab sa inerrable justícia, que'ns ha redimit ab son sacrifici y'ns perdona ab sa misericordia, y que es per la criatura humana tipo de todas las perfeccions, autor de las lleys de la societat y la historia, amor, desitj y esperansa de la vida de l'ànima en lo dia en que's despulle de la vestidura terrena; la Patria, tros de terra sempre bell per sos fills, lo mateix quant lo cencyeixen altas y pedregosas montanyas, que quant besa l'extrem de llurs verdas planuras l'Adriatic ab sos tempestuosos mugits ò'l Tirreno ab sas joganeras

onadas; fragment d'història de nostre llinatge en que's comptan las vingudas de diverses rasses, las lluytas de diversos invasors, la successió de diversos governants, los engrandiments y unions y separacions de diversos reyalmes, las gestas de sos capitans, l'ardiment de sas naus, las glòrias de sos pendons, la sabiduria de sas lleys, los llibres de sos sabis, y la inspiració de sos artistes y poetas: l'Amor, no'l grosser y carnal: no'l que encen de desitjos libidinosos los sentits, y es passatger y voluble; sinó'l que uneix los cors en lo secret d'una intima confiança, los pensaments ab la expressió de una dolça mirada, las mans al peu del altar ab la benedició del sacerdot y dels pares: l'amor que encen las llars ahont s'escalfan los vells que se'n van y la jovenalla que arriba; l'amor que no sols forma'ls anells en que las generacions s'encadenan, sinó que manté en las familias las practicas de la religió, la santitat de las costums, los hàbits del treball, las màximas de la vida, las tradicions de la terra, y'l geni de la materna llengua.

Ex-President.

BONS amichs de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA: me demaneu un pensament ò quatre ralles, sia en vers sia en prosa, en llohança dels Jochs Florals.

ARRIBADA DE LES AUTORITATS MUNICIPALS Á LLOTJA.

(Fot. de A. Mir)

Anys ha que li canto la meua amorosa corrandà, y cad'any, mentres puch, vaig á la festa, com á les festes majors se reuneixen les parenteles, per escalfar la sanch y estrenyer los sagrats vincles que d'ella provenen.

Més que dirlos á vostres lectors res de nou, me sembla que no ha de serlos desplaent ni tampoch inoportú, transcriure la parrafada final de mon discurs de President en la festa del any 1887. És un batech del meu cor y una espurna de mon pensament. Aixís parlava, ab més dalit del que tinch ara: « Coratge, donchs, y endevant sempre! Vosaltres, sobre tot, joves ardits que sou l'esperança de la patria, vosaltres que heu de ser demà, no sols los continuadors de la nostra obra, sinó també'ls hereus de greus responsabilitats: escolteu un moment la veu de aquest sacerdot qui, posat ja al mitj de dues generacions, dona l'una mà als mestres que se'n van, y ab l'altra extreny amorosa y confiadament la vostra. En vostre cor y en vostra pensa s'hi cova, per dirho axis, l'esdevenir de la patria; feuvos dignes de l'alta missió que la Providència us confia. No'ns dexeu portar de fogoses impaciencies ni enlluernar pels fochs follets de brillants utopies: siau propagandistes de la idea catalana, axis en la serena regió dels principis socials y econòmichs, com en la candent y brugidora arena de la politica; però no abandoneu may lo conreu de la literatura, no dexeu enherbar los viaranys de la bella poesia, puix l'escalf de la inspiració dona bon tremp á l'ànima, y l'alta cultura literaria comunica un cert ayre de noblesa que no dexa embordonir

los caràcters. Més servey li fareu á Catalunya essent sos cantors joyosos y esperançats, que no pas convertintvos en propagandistes malhumorats y atrabiliaris que fan poch simpàtiques les causes que defensan. Estudiieu y poliu incessantment la llengua materna; resseguiu les planes de la nostra gloriosissima història; sadolleuvos de poesia en la llar y en lo temple, en lo bosch que rondina encara les cançons de la terra, y en les viles industrioses hont sentirèu que també parla la brunzidora selfactina; y per no defallir en la empresa,

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS D'ENGUANY

(Fot. de A. Mas)

D. Enrich Morera.

Excm. Sr. D. Eusebi Güell y Bacigalupi.

D. Claudi Planas y Font.

President.

D. Antoni Aulestia y Pijoan.

D. Ramon Pícol y Campamar.

D. Joaquím Riera y Bertrán.

recordeu sempre aquell gran pensament del *calignaire* de Mireya, en la seva famosa cansó de *La Coupo*:

*E se toumbon li jelibre
Toumbará nosto nacioun.*

Axis ab la nova tanyada al entorn de la vella soca, venint cad'any á arrecerarnos á l'ombreta dolça dels Jochs Florals, y treballant cada dia en remoure y desvetllar la consciencia del poble, y en refer pedra per pedra lo casal de la Patria; alenant la fe dels pares y sentint l'esperó de falagueres esperances; ab la regor del nostre treball y ab l'ardor fecundant del Sol de Montserrat, estigueune segurs, ben segurs, *lo que ha florit, granará!* »

Jaume Collet pbr
Mestre en Gay Saber.

LA llengua es l'espill d'una raça, es lo que la distingeix y caracteriza, tal es una qual es l'altra. Y donchs que ab ella tan alt grau d'honor lograrem, y tant forem, just es que la estimém de tot cor y la vullam com á cosa propia, que'ns pertoca, que ningú'ns pot pendre. Encara que volguessem no podríam pas dexarla; havem nascut ab ella y son massa forts los tochs que la senyalen pera que pugam despéndrensen. Sentim anyorança d'ella, que es desitj de possehir per un may més la cosa aymada; es amor ardent que subjuga y captiva, y com l'amor per sa naturalesa arrastra y se'n mena tota la voluntat del home, que es com dir tot lo seu poder y senyoriu, heus aquí explicat tot lo foch y ardiment de nostres reunions y festes, tot l'entusiasme de nostre actual moviment catalanista, tota la força de nostra vida, tot l'espandiment de nostres cors y de nostres ànimes, de nostre valer y de nostra força.

Ara be, si com un dia se digué per molt autorizada veu desde aqueix mateix seti, que la llengua catalana, seguint encertat simil, no tenia la vera vibració per un grop que s'havia esdevingut en sa fosa, tornemla á treballar, fem que son só siga pur y net, vibrant y sonor, posant tot l'amor que's deu en la treballada. Quan perdé'l domini de la cort, la usança en les grans sales, quan les classes altes la rebutjaren per anarsen á altres terres á parlarne d'altra, que es quan començá á minvar la gloria de Catalunya, es quan, faltada nostra parla d'un dels principals elements que la pulexen y la formen, començá á descompondres y á perdre molta part de sa elegancia y fins bellesa; fou precis llavors anarla á trobar com á porqueirola, com nos contava un dia un malaguanyat mestre, y no

com á regina. Posem donchs tot nostre valer pera que ocupe l'enlayrat lloch que li pertoca. Cerquemla en lo camp, sota la porxada de la iglesia, en l'espadat cingle, en la hermosa vall, més menemla també per encatifada sala, per suntuosa venda; si en un lloch nos darà tota sa robusta saba, en altre tota sa major suavitat y dolcesa.

Fran^co de S. Maspons y Labrós

Ex President.

PREGARIA

SENYOR, Senyor, esguárda'ns
y mira nostre opróbi!...
Senyor, si nostres pares delinquiren,
si romperen l'aliança sempiterna
passant á gent estranya la corona
de ton poble, be prou qu'els castigares!...
Terrible fou, mes merescut, el càstich:
que al cloure'ls ulls en presó fonda y negre
lo Princep rebutjat, que ungit havias,
el Sol de nostra gloria
s'entenebrá per sempre, y abatuda
de nostre antich casal l'alta grandesa
apesarada y morta va esfondrarse!...
.....
Senyor, Senyor, esguárda'ns
y mira nostre opróbi!...
Senyor, si nostres pares delinquiren
esmenta que no son, y encara dura,
encara dura'l càstich!...
Si pecaren, recorda
que devaners un jorn de tos exércits
per terra y mar, tostemps victoriosos,
l'imperi de ta Lley varen estendre!...
Per ta Lley, per el Dret y la Justicia
com ells volem combatre!...
Senyor, axéca'ns de la pols y enlayra'ns:
retorna á l'host vençuda la bandera
de l'avior: retorna
la Mare Pàtria als órfens
que fá sitgles l'anyoran y la cridan
mes ¡ay! sempre debades!...

*Ramon Pico
y Campanar*

Mestre en Gay Saber.

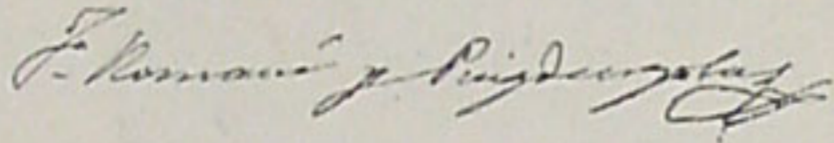

COSTUMS CATALANAS: SARDANAS LLARGAS

(Dibuix de J. Pinós.)

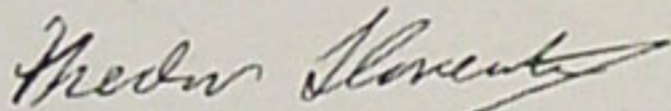
.....
 Mentre l'impuls centralista crexia com ola invasora de tot lo nostre, apareguèren com per voler de Deu, los Jochs Florals, desxondidors de l'esperit poètic de nostra gent.
 .....

.....
 Esperem confiats en les virtuts que atresora nostra Patria, cultivemles cada dia més ab perfecta unitat de miras y d'esperit, que per alguna cosa la crida Deu, quan tan intensament infundeix lo alé de deslliurança y de progrés en nostres cors.
 .....

Ex President.

LA més alta cadira, oh catalans poetes,
 Un dia me donareu en vostres Jochs Florals;
 mes il·lusions volgudes quedaren satisfetes,
 y plens de vostra Festa mos somnis ideals.
 Pera tornarhi sempre, viure mil anys volguera;
 pera tornarhi sempre per caminals de flors,
 sense trovar obstacle, ni lita, ni barrera,
 que nos detinga els passos y nos separe'ls cors.

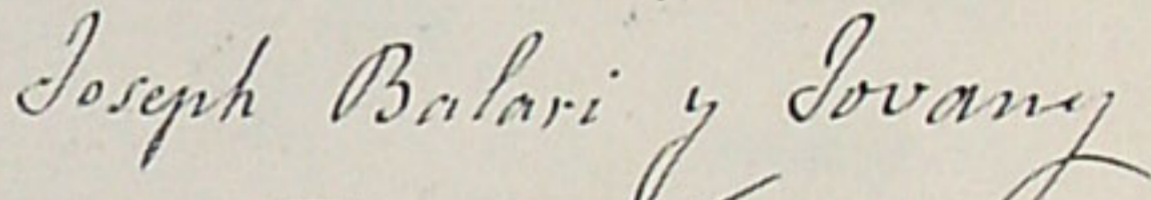

Ex - President.

CONVÈ, donchs, que dexantnos de lluytes de competència sense fruyt, sia la renaxensa literaria com un crit de *desperta ferres!* general, que movent les energies intellectuals dels pobladors d'aquesta terra, arribe á obtenir per Catalunya un lloch de preferència com li cal, entre les altres regions d'Espanya.

Fent esment á que nostra llengua literaria se troba á hores d'ara, com está dit, molt pimparada y poch segura, y tenint de més á més en compte que sense una sòlida base no's pot axecar un edifici que haja de tenir durada, cal ajermanar los cors de bona voluntat ben preparats per un fi comú, com ho ha d'èsser lo de procurar, tot restaurantla, la salvació de la llengua literaria. «S'ha de demanar á tota obra colectiva, com diu Mr. Breal, per ésser propi de sa naturalesa, que vaja ab pas agradau y tinga una certa unitat en son propòsit ó projecte». Quin dega ésser lo camí que suaument ab perseverança haja de seguirse, lo bon sentir ben

clar ho mostra, y d'ell ne son ressó les paraules del doctor Eberhard Vogel quan diu que «la falta de fermesa del catalá modern es, avants de tot, deguda á que hi manca una *llengua escrita única* que estiga per damunt dels dialectes, com no's pot negar que en los temps antichs hi fou». Aquesta, y sols aquesta es la solució que's troba més natural y rahonable. La *llengua escrita única*, llaç d'unió dels tres antichs reyalms que la parlaren, no s'ha d'anar á cercar á fora casa, puig aquí la tenim y está per nostres propis clàssichs á manera de tresor molt ben guardada. Ningú crega per çò que's tracte de fer passar moneda vella, que'n lo dia d'avuy no corre, y per tant, deu ésser rebutjada. Los antichs llibres clàssichs catalans, fent una comparança, son com abellars ab nombroses arnes ó buchs ó ruschs ó tous, com diuhen altres, hon enginyoses abelles la dolsa mel y la blanca cera hi treballaren. Xuclemne de les bresques la mel y en la cera dexemhi ben imprés lo sagell que s'usa ara com ara.

Ex - President.

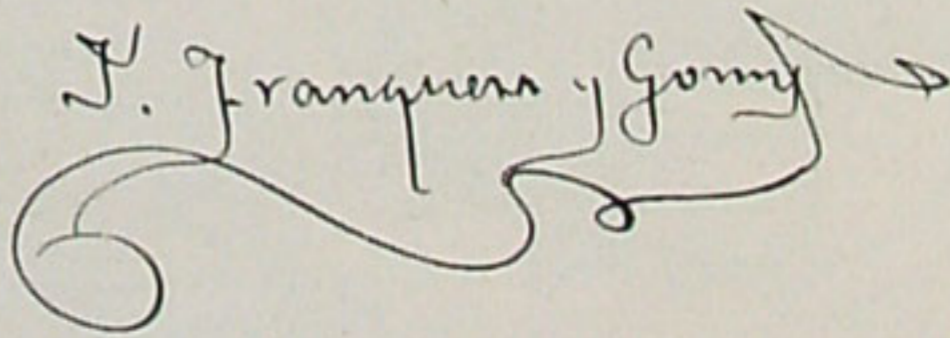
QUE feren, donchs, to's Jochs Florals, Hel·lena, mare de deus y d'héroes y d'artistas? —
 — Texi'l vestit més bell que als ulls dels homes
 lluhi may la Poesia. —

— Y'ls teus que han fet, dolsa Clemencia Isaura, cristiana flor, encis de la Provensa? —

— D'antiga esclavitut lliurá' á la dona
 y dels cors ferla reyna. —

— Y'ls teus que fan, hermosa Barcelona, que puga ab tanta gloria compararse? —

— Mon poble hav a mort y ells lo despertan;
 ¡fan reviure una patria!

Mestre en Gay Saber.

1 de maig del 1900.

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

D. GUILLÉM A. TELL Y LAFONT,
Mestre en Gay Saber. — *Flor natural.*

MOSSEN MIQUEL COSTA Y LLOBERA,
Viola d'or y argent.

D. JOAN M.ª GUASCH,
Englantina d'or.

POETAS GUANYADORS DELS TRES PREMIS ORDINARIS

DON MANEL MILÀ Y FONTANALS

Don Manel Milà y Fontanals fou lo president del primer consistori dels Jochs Florals, en 1859, y el seu discurs presidencial dona ben bé á coneixe el sentiment y origen d'aquella restauració y de tot el renaixement catalanista que s'en ha seguit. Aquell discurs es un elogi, fet ab sobrietat veritablement catalana, de la nostra llengua; y ens demostra que l'amor á n'ella fou el que uní á la generació intel·lectual d'aquell temps per escometre una restauració que més tart ha trascendit á tota la vida catalana.

Cal fixarse en la amorosa preocupació quasi exclusiva, de tots els catalanistas de llavors, envers la mare llengua tant temps arreconada; com si presentissen que tota creació començant per el Verb, la creació de la nova Catalunya havia de començar per la llengua catalana qu'es el verb de la nostra personalitat.

Axis els primers catalanistas foren els poetas y escriptors, y el primer impuls de renaixement la restauració de la històrica festa literaria. En feren primer president á n'en Milà perque, ademés de participar d'aquell amor comú, era indubtablement el major literat de Catalunya. Y d'aquest modo restá ben definit el caràcter d'aquella empenta primera: per la naturalesa de la festa, per l'home

posat al cap de munt d'ella, y per lo que aquest digué al inaugurarla.

Però tota aquella generació intel·lectual prou presentia lo que n'havia de venir de aquella obra que la vulgaritat calificava d'entreteniment literari: axis s'explica aquella protesta d'espanyolisme qu'en Milà se cregué en el cas de fer al cap d'avall del seu discurs presidencial al referirse á «si algú volgués veurer en aquest sentiment (el d'amor á la llengua) perills y discordias, ó una disminució d'amor á la patria comuna».

La figura d'en Milà resta donchs inseparable de la festa dels Jochs Florals y de la consideració de la seva gran transcendencia: perque ella simbolisa la generació dels que aymaren; dels que, aymant, fonamentaren; dels que, fonamentant, prevejeren.

JOAN MARAGALL.

PENSAMENT

CAL veure la festa de nostres Jochs Florals sobre tot á Llotja, ahont s'hostatjan á l'hora la *Bolsa* y l'Academia y Escola de Bellas-Arts. Perque, aquell, es el palau simbòlich del doble caràcter d'aquest poble, y aquella festa, la més eloqüent protesta contra l'aturdiment d'aquells forasters que, quan volen alabarnos, no'ns saben calificar sinó d'*industriosos*, oblidant que las regions d'hont ells procedeixen no poden pas envanirse d'esser més artistas que la nostra, ja que, ni pe'l nombre en relació ó per la calitat efectiva dels seus autors, ni per l'originalitat ó novetat de tendencias en arts y altrás manifestacions del pensament, nos portan cap ventatja, quan no van, com ben sovint, derretra nostre en el concert intel·lectual d'Europa.

Narcís Oller

Ex-President.

LES BOIRES DEL JANER

Les boires del janer
per sobre ls blats rellisquen silencioses,
i a ses besades flonges i amoroses
s'enjoia l'ammeller.

Que t'estimo!... — li diu la boira humida
acariciant-li els troncs aponcellats; —
gaudim, amor, tot saludant la vida,
com dos nuvis, així, ben abraçats.

I l'ammeller, cantant-li cançons belles,
la gronxa entre sos braços dolçament,
i els blats joves, pensant am les roselles,
van creixent.

I la boira s'esmuny,
i ell, delirant d'amors,
Per què fuges tant lluny?
l'hi crida desmaiant-se...

I la boira calmosa va allunyant-se,
i ell se queda tot trist boi plorant flors...

PIRENENCA

Serena i estrellada
floreix joiosament la nit hermosa;
sobre l'herba ajaçada
la boira s'ha adormit. L'estany reposa;
reposa enamorat
al místic bes d'un raig de lluna plena.
A dins del bosc saltant enjogaçat
el reguerot s'esmuny. No més halena
del boix-florit l'aroma ubriagadora
que esbandint-se pels prats somniadora
sadolla les cabanyes dels pastors
de frisaments d'olors...

I surten dels estanys les nues goges
i es revolquen per l'herba engelosides

i, abraçant-se als abets, amorosides
els besen dolçament, com unes boges,
i, guarnint-se am caps-blaus les joves testes,
sen volen tot cantant a les congestes...

I la nit misteriosa,
rodolant silenciosa,
s'esvaeix per l'espai
am son etern desmai
de somnis i d'estrelles...

S'esvaeix,
i, al fons de l'horitzó,
el nou dia floreix
tremolant de claró...

I les goges, baixant de les congestes
sense ls cap-blaus que duien á les testes,
am les mans sobre ls ulls, enlluernades,
s'enfonsen en les aigues encantades
dels estanys riallers. Llavors mandrosa
la boira gronxa l primer só d'esquella
que s perd en la fageda delitosa;
llavors al cel se fon l'última estrella,
i el pastor, ensonyat, tot estirant se
aguaita l sol vermell com va aixecant-se!...

PARLANT DE FLORS

Demà t portaré flors
de tots colors;
n'hi posaré de blanques i morades,
de grogues i rosades,
de tristes i d'alegres.

Demà t portaré flors
que omplin d'olors
ta cambra nival enjoiellada:
així, dòna estimada,
respirarem sa aroma.

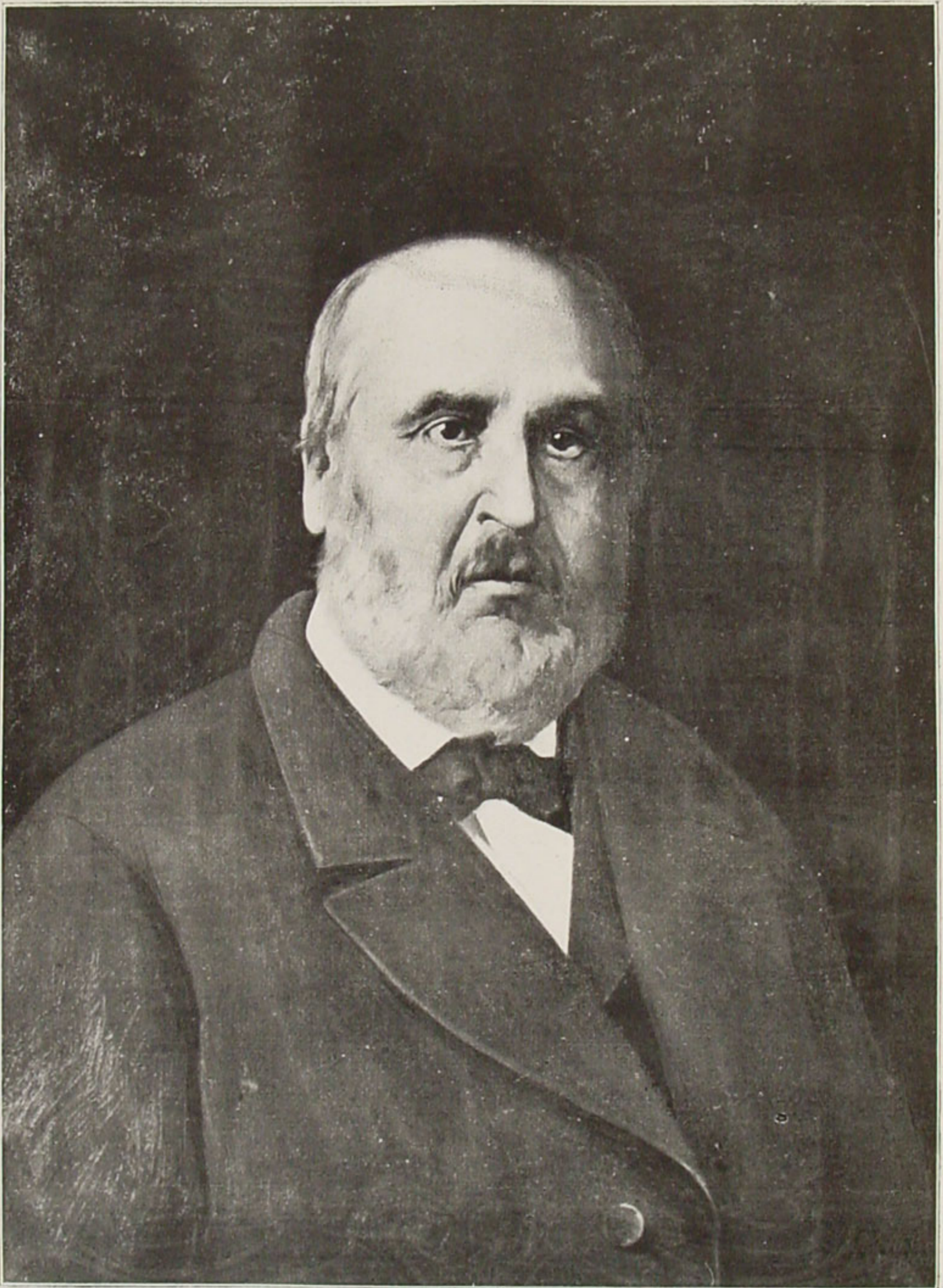
Demà t portaré flors
de tots colors,
que endolceixin la nit misteriosa;
quan surti l sol, hermosa,
esfullarem les blanques.

Demà t portaré flors
que am ses olors,
teixiran la complanta amorosida
que cantarem els dos en eixa vida,
guaitant el blau del cel guarnit d'estrelles...

Serà un himne fervent d'eterna joia
apès d'un pom de flors
de tots colors.

JOAN M.ª GUASCH

Del llibre JOVENTUT, pròxim á publicar-se.

(Fot. de A. Más.)

EXCM. SR. D. MANEL MILÁ Y FONTANALS

PRIMER PRESIDENT DELS JOCS FLORALS DE BARCELONA.

Retrato pintat per don Alexandre Casas. — Regalo de don Frederich Nogués,
director del Liceu Políglota de Barcelona, á don Joan Mañé y Flaquer.

(Dibuix de Tomás Fariel)

EXCM. SR. D. EUSEBI GÜELL Y BACIGALUPI

PRESIDENT DELS JOCHS FLORALS D'ENQUANY,

D. SEBASTIÀ TRULLOL Y PLANA,
Secretari dels Jochs Florals d'enguany.

CANSONS

Per vosaltres, maynadeta.

LA MORT DEL ROSSINYOL

I

Calleu, gralla y tenora,
ploreu que'l jardí plora
planyentse ab desconsol;
la joya més volguda
per sempre l'ha perduda...
¡el rossinyol es mort!

II

La fossa ja l'espera
al peu de la perera
del cap d'avall del hort;
demunt d'un llit de fullas
reposin sas despullas...
¡el rossinyol es mort!

III

Els papellons y abellas
vindrán tots en parellas
vestint el dol més fort,
y un brumarot tal volta
li cantarà l'absolta...
¡el rossinyol es mort!

APELES MESTRES

De la col·lecció guanyadora del premi ofert en els Jochs Florals per un aymador de les lletres catalanes.

LA SALVE A MONTSERRAT

*Premi de la Viola d'or y argent en los Jochs Florals
de Barcelona de 1895.*

Spei.

La sombra puja y ve dels plans. La onada
de fosca, de la ubaga fondalada
va pujant fins als pichs de la carena.
Ja abruga la planura,
ja'ls ramells d'olivers són una obscura
taca dels camps. Sobre'l serrat s'atura
un raig de sol color de foch, llumena
un moment la montanya, y vola vola
com una au que va a jóch, mentres feixugues
d'or y grana les boires s'encastellen
com exercit que ve de la victoria.

Brillen ses armes ab esclats de gloria,
les banderes al vent, les armadures
llampegants de claror, les vestidures
de porpra, y va allunyant-se, va fonent-se.
Ja l'or és porpra, ja és violat la grana,
ja's confon ab la broma tot perdent-se
en la fosca, dels aires soberana.
Ja'l sol és lluny, y en la planura immensa
lo gegant himne de la nit comença.

Himne fet de gemechs, himne que canta
la terra entera, que la sombra abruga.
Per sentir-lo més bé, dalt la geganta
montanya un temple hi té la gran amiga
dels que ploren, Maria,
l'estrella de la nit, lo sol del dia.
Temple immortal. Del rocatam vehines
ses parets, com les roques gegantines,
s'alcen altives pels mestral besades.
És la iglesia dels cims dolça y feresta
com ramell d'edelweis, que s'han badades
en lo marge espadat d'una congesta.

Entrem, entrem a dins, que l'orgue canta.
Una onada potenta d'harmonia
vaga en ses voltes. És la cançó santa,
la cançó del que plora y que confia:
« Salve, — el chor va cantant, — salve, regina;
salve, vida y consol, dolça esperança
a tu clamem, emperatriu divina,
los malalts, en la terra, d'anyorança.
Desde eixa vall, per llagrimas regada,
la prole d'Eva son remey implora.
Gira tos ulls d'angelical mirada
vers est vall de gemechs, on tot-hom plora ».
Y la cançó segueix, com majestuosa
marxa d'un riu que vers la mar camina.
L'orgue omplena los aires misteriosa,
lo chor dels monjos á son fi declina,
y en lo temple ressona poderosa
la ultima nota, que a los cels fa via:
« ¡Oh tu clement, oh pia,
dolça Verge Maria! »

Ja'l cant ha mort. De musica una onada
està encara pels aires escampada.
Un a un se moren al voltant de l'ara

los ciris de llum clara,
y dels llantions a la claror incerta
l'immensa nau queda després deserta.

Més l'himne dura encar. Negra y callada
besa la nit los gegantons de roca.
Majestuosa y pausada
la roda colossal de l'estelada
de plata ab franjes la montanya toca.
Lo vent d'ales lleugeres
s'ha adormit en lo cim de les singleres,
presoner de les mates d'argelagues.
Silencioses y vagues
les aus de nit travessen la planura.
Sembren dormir los cels y la natura:
tant sols vetlla geganta
la cançó, que se'n puja vers l'altura,
la cançó del creyent, que plora y canta.

És l'himne del dolor, la trista queixa
del malalt en les hores de desvari;
és lo crit del captiu 'rera la reixa,
lo clam del naufrech, que la mar abriga,
la veu de l'orfe, que un consol demana,
l'absent qu'anyora una abraçada amiga,
la queixa gran de la tristesa humana,
l'himne de plors, que per muntar s'afanya
los rocosos grahons de la montanya.
Y quan mori la nit, quan la derrera
estrella tanqui'ls ull, quan joganera
s'alci la brisa, despertant les roses,
quan prenguin formes y contorns les coses,
vindrà'l consol als cors; qu'al pendre vida
la bella albada, que pel mar s'atança,
s'aixecarà vestida
ab los magichs colors de l'esperança.

L'HIVERN A NURIA

*Premi de l'Englantina d'or en los Jochs Florals
de Barcelona de 1899.*

O vierge elue, afin que tu souries
les bienheureux ont fait vibrer les harpes d'or.

A.-Ferdinand-Herold.

I

Del bell estiu l'esplendida rialla,
que als cims de Nuria és un somris apenes,

ha finat baix la boira que devalla
desde'ls talls espadats de les carenes.

Com tós de tísich, que la boira ofega,
branda l'angelus ultim la campana;
y la fosca pesanta s'arrossega,
per les comes avall, cap a la plana.

Los ermitans se'n van. Al naixe'l dia,
mentres la neu va dominant l'altura,
s'allunyen de la casa de Maria
per la gorja que mena a la planura.

Y la neu va baixant. L'ala pesada
del torp aqota aquella terra morta.
Y la neu, en montanyes aixecada,
del camí de la vall barra la porta.

II

Ja l'hivern ha arribat. La Verge antiga,
d'un poble gran, que ve a l'estiu amiga,
se va quedant ab les congestes sola.
La blanca solitud de l'hivernada
ab son mantell abriga
la montanya gegant ennuvolada,
y en l'iglesia petita,
que'ls munts de neu agombolant-se amaguen,
tot glaçant-se, les llanties ja s'apaguen.
Llavors, damunt la solitud immensa
de l'hivern que comença,
quan tot és mort en los cimats de Nuria,
duta pels vents, que van passant ab furia,
hi plana majestuosa,
com un au ab les ales desplegadas,
una llegenda hermosa
que ab sos cants han forjat les encantades.

III

Entre pichs altívols, que la boira esqueixen,
hi ha tres llachs, que s'obren com tres ulls de cel.
Al hivern, que'ls homes a la Verge deixen
entre neus y bromes al darrera un vel,

quan les neus la trista solitud emmenen,
una boira'n puja sota'l sol ponent:
són les encantades, que les vetlles trenen
sos cabells verdosos voleyants al vent.

Los seus ulls són dolços. Resplendeix sa cara
de clavells y lliris del nadiu vessant,
y sos pits apunten baix la vesta clara
com fruits d'or que'ls llavis may assoliràn.

Volen vers la Verge de la Vall de Nuria,
de l'antiga ermita vers lo rustich chor.
En quiscun del llavis flota una canturia,
en les mans nevades una lira d'or.

Ja les llanties mortes de l'altar s'encenen
y somriu l'ermita com un ram florit:
les hermoses gojes, que de França venen,
los vells goigs de Nuria canten cada nit.

Y les neus rodolen per les serralades,
y l'hivern camina sobre'ls llachs glaçats.
Quan les gojes canten ses gentils tonades,
los llops hi yigilen, a l'aguait posats.

Les ciutats que riuen en les terres planes
no saben que a l'ombra d'un mantell de fum
de la santa Verge canten les campanes
y'ls altars brillejen llampegants de llum.

IV

Damunt del mar riçat, com Afrodita un dia,
s'aixeca un vent lleuger d'amor y d'alegria:
la primavera ve.

Enrama'ls fruiterars ab sos ramells de ploma
la flor de l'ammeller.

Y'l vent va volant sempre y riuen les planures.
Avança cap als cims y omplenen les altures
les ginesteres d'or,
y porta'l riu al mar les llagrimes que plora
la congesta que's mor.

Llavors l'altiu Puigmal somriu a les albaides,
lo front covert de neu, les comes agensades
de gleva verdejant;
y tornen los romeus, les gorjes de la serra
festosos escalant.

Lo llop los ha sentit muntar les serralades;
a son udol ferest les belles encantades
han fugit com aucelles a son niu;
per primer cop la vall llavors somriu y calla,
mentres esclata, als plans, l'esplèndida rialla,
la rialla de l'estiu.

Y allà en mig de la vall, com perla en sa petxina,
hi veuen desplegar aquella flor divina,
que allà té'l seu altà,
l'immensa solitud, que plana per les comes.
Les gojes han fugit als llachs de Carença.

G. A. TELL LAFONT

PENSAMENT

CALIA veure, com la gent del meu temps, prop
de mitja centuria de Jochs Florals pera com-
parar la Catalunya de 1859 ab la del 1900.

¿Qui podria dir lo que á hores d'ara fora la nos-
tra terra sens l'integral renaxement que, á despit
de tot y de tothom, providencialment han portat
los Jochs Florals? Dificil fora, més bo y profitós
esbrinarho.

Los Jochs Florals han tornat á la nostra Patria
les tres potencies del ànima: memoria, enteniment
y voluntat.

Per ells nostra nissaga ha recobrat l'esma, y ab
ella son esperit, sa fesomia, son jayent, palesantse
tal com Deu l'ha feta en son pensar, en son parlar
y en son obrar.

Ferma en si mateixa, segura de ses forses, ara
Catalunya vol volar...

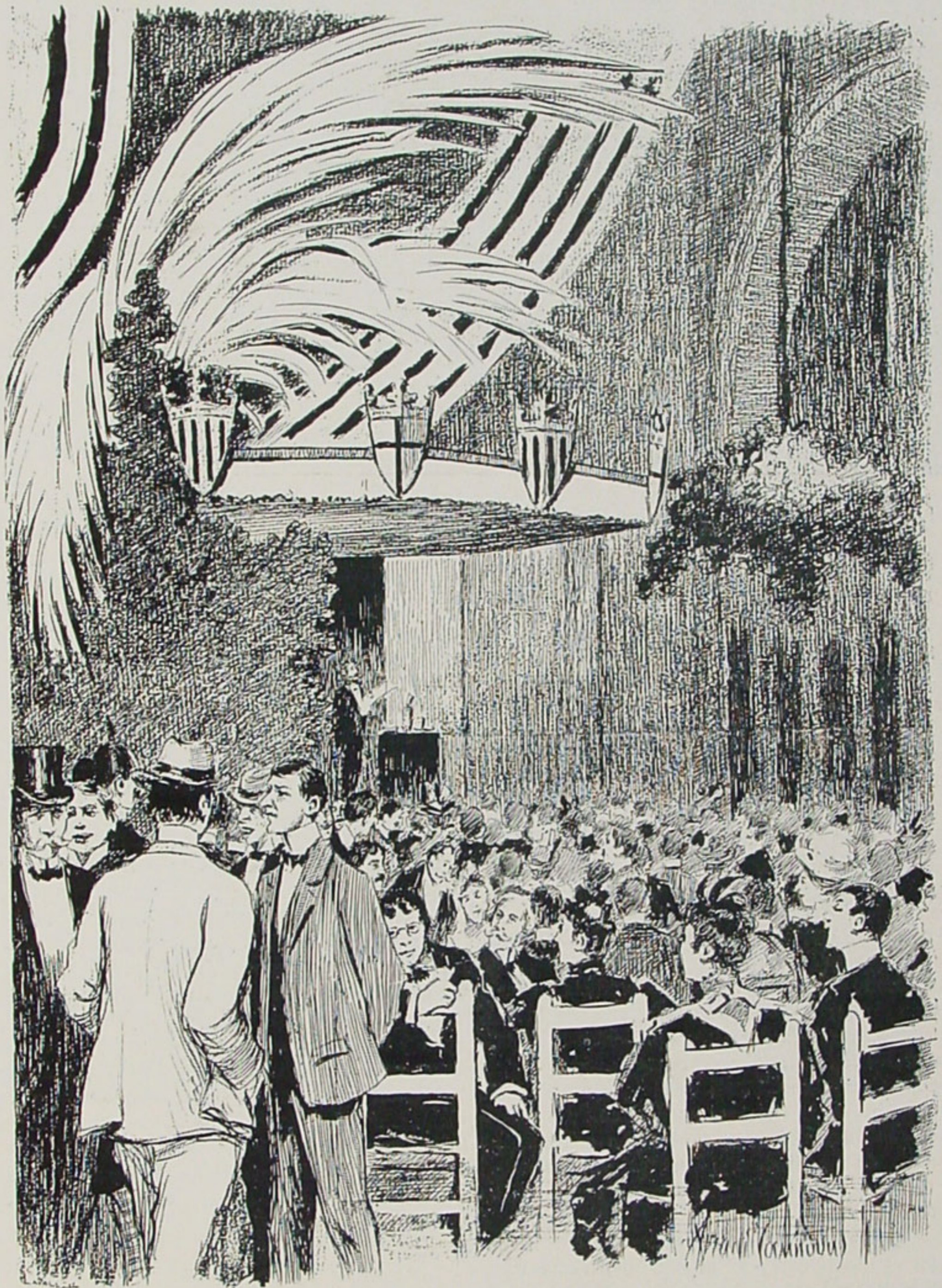
Y vola que volará, tot fent sa via.

Les ales: — Patria, Fè y Amor — les hi han do-
nat los Jochs Florals.

Benehits sian!

Fernand Flor y Colina

Mestre en Gay Saber.

(Dibuix de A. Casanovas.)

INTERIOR DE LLOTJA DURANT LA FESTA

(Fot. de A. Más)

LA BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA EN L'ACTE DE LA FESTA.

REMEMBRANCES

Si: sense ser visionari jo'm traslado ab lo pensament al primer ters del sigle que está per venir, y trobant á Catalunya constituïda de molt temps avans de una manera autonòmica, y enterament refeta, funcionant ab tota regularitat al costat dels demés territoris de la Península, dintre de un sistema regional, obro la historia que en aquell moment s'està escrivint dels successos que á sa organització precediren.

.....
 .....
 Aconteixements de caràcter universal precipitaren la evolució que s'esperava.

La cuestió social, lo problema etern de la humanitat se plantejà llavors ab caràcter cosmopolita y amenassador com jamay s'havia presentat en edats passadas. Las masses obreras sense fé, sens esperit de pátria, sens altres ideals que'ls que naixen del desequilibri de la riquesa, quan aquest passa de limit, ab inflexible lògica demanavan compte als governs de aquell desequilibri, exigintli benestar material quan lo benestar que no tenian era'l de l'ànima.

Los governs, dintre del corromput y corruptor sistema parlamentari, en l'agonia, no oferian altrás solucions que las de la forsa.

Joaquim Pedraza
 Ex-President.

D'aquell esperit catalá tan pràctic y de que tant podiam esperarne pera atravessar los temps temerosos en que'ns trobam, ne queda en veritat poca cosa. D'aquelles doctrines d'extranyes virtuts científiques y materialistes, que de fora'ns venian, que havian de convertir á tots los homens en un sol poble de jermans, llençant al oblit les velles idees de patria y de familia, ne queden en cambi odís implacables, separacions de classes, més fondes que may, y un egoisme sense frè en totes

elles. L'esperit nó gens sant d'aquesta nova religió ha vingut aquesta vegada, no sobre'ls seus apòstols, sinó sobre victimas innocentes; ha caygut en mortals llengües de foch, illuminant nostre conexeiment ab sinistres resplandors de la ciencia del pervindre. És la barbarie la que de nou avansa.

Jovent de Catalunya, tu que pots tenir fé en aquest pervindre, perque sobre d'ell has de influir encare, aplégat baix aquesta bandera antiga de la patria. No has de tornar enrera ab ella. L'hermós lema que ostenta es lo de la civilisació de tots los pobles.

No torna enrera la humana vida, ni velles institucions de pobles virils y creyents servexen á pobles degenerats y escèptichs. Mes, los plançons vigorosos de plantes verges arreen en terrers infestats y donen temps pera que aquests se purifiquen y tornen á son natural ser. Queda encare latent en tot catalá l'amor á sa vella Catalunya, y d'aquest sentiment deus esperar la teva regeneració. Ciudadá de la teva época, ab ferma voluntat intervingues en ella, encaminant ab lo vell y pràctic seny catalá les noves necessitats y aspiracions, y elles serán llevors de prosperitat en lloch de gèrmens de destrucció.

Enri Domenech
Martiner
 Ex-President.

(Fot. de J. E. Puig.)

ESTANDART DECORATIU QUE ADORNA LA GRAN SALA DE LLOTTJA DURANT LA FESTA DELS JOCHS FLORALS.

Per primera vegada el Consistori dels Jochs Florals del any 1895 realisà la idea de commemorar en una serie de tapiços decoratius els noms y les poesies dels Mestres en Gay Saber qui vagin morint.

El tapis d'aquell any, quina reproducció fotogràfica donèm en aquesta plana, commemora al poeta Joseph Lluís Pons y Gallarza, y es, com á composició, de mà mestra, serio, distingit y sump-

tuós, acreditant en gran manera la mestria dels arquitectes don Antoni Gallissá y don Joseph Puig y Cadafalch, qui galantment posaren llur saber al servey dels Jochs Florals. Les tres inoblidables poesies del malaguanyat Pons y Gallarza hi están simbolisades heràldicament, ab tanta justesa com bon gust, apart de la gran riquesa en la execució, feta ab aplicacions de sati, vellut y seda en diferents colors y en daurats y platejats sobre cera.

D.ª TERESA NOVELLAS DE TELL,
REYNA DE LA FESTA

PENSAMENTS

A xi com en los grans horitzons lo cel y la terra sembla que's tocan, en l'horitzò poètic dels nostres Jochs Florals la Patria y l'Amor se tocan ab la Fè.

El Sr. Gual de Vila

Ex President.

Els antichs filosofos atribuian als pobles el concepte de *persona*.

Aquesta *persona-poble* té necessàriament intel·ligència y voluntat.

Consequencia: Els poders humans no podran may impedir que aquest *poble* pensi y senti, ni

tindran may el dret de negarli l'esteriorisació de la seua ànima.

Turibiquel

President d'enguany.

UNA FLOR MES

DEL Gay Saber la esplèndida florida tals fruyts fa esperansar per ans de gayre, que no més ab la flayra à la Patria ha tornat de mort à vida. Del Cel sou benehida la poncelleta qu'esclatà primera y cad'any, al tornar la Primavera, més gallarda mostrandse, més flors dona, perque la mare Catalunya tinga ab que guarnirse'l front una corona, quan la festa del blat per sos fills vinga.

Francesch Ubach y Vingeta

Mestre en Gay Saber.

LA CALUMNIA VENJADA

(TRADICIÓ MALLORQUINA)

Tocant de mort planyían les campanes
quant entrava a Ciutat un cavaller
set anys ausent per terres llunyedanes.

«¿Qui es el mort?» demaná a son escuder,
y aquest, per dirli lo que deya el poble,
un escolt a l'orella li va fer.

Llavors sa cara trasmudava el noble
y, entrant á son alberch, baxos els ulls,
per llarga estona romania inmoible.

De sa memoria ja borrosos fulls
ell repassá ab les tristes campanades,
y ne sentí sos llagrimars remulls.

Les portes del casal volgué tancades
per no veure ningú, y allá tot - sol
ab lo remordiment lluytá de bades.

Embossat ell sortí, ja post el sol,
y a Sant Francesch entrá. La nau grandiosa
vestida estava ab paraments de dol.

A la llum de quatre atxes tremolosa
va veure estesa en cadafalch obscur
una morta de vesta blanquinosa.

Era ¡ay! la noble Elionor Desmur,
la blanca verge de s'amor primera
qu'el cor li havia dat tan dolç y pur.

¡Ay, Deul també la víctima allò era
qu'ell deshonorá ab sa llengua criminal
entre amichs dissoluts, set anys enrera...

La negra taca d'aquell mot brutal
prest hagué feta desastrosa vía,
ferint la jove ab deshonor mortal.

Ella en tirá sa lenta malaltía
qui l'aná consumint, dementres ell
d'un pare ofès y venjador fugía.

A Flandes s'en aná, y l'ardor novell
del cor indòmit esbravá en la guerra,
oblidantse de tot el jovencell.

Si allá tal volta va anyorar sa terra
y en la nit, a deshora desvetllat,
sentí el remordiment qu'al cor s'aferra,

prou de seguida ja l'hagué ofegat
dins el vi de l'orgía desfermada
en ses costums a lloure de soldat.

Mes ¡ay! des qu'a Mallorca feu entrada,
creyent l'escándol juvenil perdut
dins l'honra militar per ell guanyada,

al cop d'aquella mort desprevingut,
be s'era oberta la ferida closa
del vell remordiment, com may agut.

Y al mirar morta sa futura esposa,
víctima del seu crim sense perdó,
ajonollat caygué sobre la llosa.

Un frare qui s'estava en oració
ran de la caxa funeral va veure,
y li cridá de sopte: «¡confessió!»

Se confessá el donzell com es de creure,
y en penitencia li posá el confés
guardar la morta, sens manjar ni heure,

fins que la missa d'auga se digués.
Ell prometé que prou la guardaria
vetlant tota la nit, sens ningú més.

. . . . .
. . . . .

Quant acudí la gent ab lo nou día
trobá allá en terra el cavaller caygut
qu'arrancada la llengua prop tenia.

Era mort. La difunta en actitud
de dormir, jeya en pàlida bellesa,
sense un plech de sa vesta remogut.

¿Quina violència allá s'era comesa?
Ningú el misteri s'en pogué explicar
entre tota la gent d'horror compresa.

Sols un frare ja vell, qu'a meditar
va romandre de nit dins la tribuna,
el misteri d'horror va declarar.

Ell referia qu'entre dotze y una
s'era alçada la morta del seu llit
reptant al cavaller de vesta bruna.

Aquest fugí corrent, espavordit,
y derrerera la morta li corria,
a lo llarch de la nau, seguit, seguit...

Ni un sol portal pel fugitiu s'obria:
tres vegades el temple ell va voltar,
y a la tercera volta s'esmortia.

Llavors la morta un peu li va posar
sobre el pit, y ab un lliri que portava
la llengua sens esforç li va arrancar.

Després la morta a son baül tornava
arreglanthi los plechs del seu vestit,
y tot en pau fins a la llum quedava...
— Tal se contá l'horror d'aquella nit. —

MIQUEL COSTA Y LLOBERA

SORTINT DE LA FESTA.

(Dibuix de A. Casanovas.)

DISCURS DE GRACIAS

EXM. SENYOR:

Gracias sian donadas á Deu, que'ns permet concloure la darrera festa dels Jochs Florals del sígle XIX, ab la fè, l' patriotisme y l'amor de sempre, encesos com may per las mateixas ventadas que'ns els voldrian apagar.

«Any nou vida nova» exclaman els penedits. «Sígle nou vida vella» diguem els contents y esperansats.—Ho estèm perque no sentim corcors d'arrepentiment, perque hi veyèm clar en la via assoleyada qu'hem empresa, perque creyèm y confièm en la bondat essencialment natural y humana de la obra comensada pels qui sigueren mestres nostres y son pera tots inolvidables patricis.

Sígle nou vida vella, perque es més rejuvenidora que la vida de decrepitut que se'ns voldria encomanar y que, per desgracia, massa'ns influheix ja, tendint á desnaturalisarnos, á corsecarnos ò estrafernos ignominiosament.

Si: vida vella que'ns vigorisi y'ns ennobleixi més cada dia, regenerant sanchs y esperit, no ab curanderias escadusseras y de mal obehir, sinó ab reconfortaments de lo del nostre y ab ratxadas d'ayre montserrati; nó ab bravesas aflamencadas y

SENYORS:

torerils, si ab ardiments heretats d'aquell gloriós Sant Jordi que no flagellàren res digne de respecte y que, com ells, faràn pernabatre als rastrejants enemichs de Catalunya.

Alenadas y fortas d'aquella vida secular que no ho sigué de unitarismes intemperants, sinó de fraternals unions; no de fanatisme sectari, sinó de tolerancia generosa; nó de tiranias aduladoras del desvalgut, quals vidrets voladors no enganyan gens perque's denuncian massa y ells mateixos se fan la sentència, sinó de serenas llivertats verament democráticas y escayentas al poble com joyas d'excelsa argenteria; de justicia mirant tothora al cel com ben arrelada á la terra; de respecte á la Autoritat, perque se'n captava siguent ella respectuosa; de concordia d'estaments, al amor de lleys y usatjes que feyan criar bon cor; de llengua may vilipendiada ni escarnida per afeminadas rabiolas d'un uniformisme xuclador y absorbent, sinó devotament festejada per tothóm; de civilisació, en fi, transcendent com dins de nostra nacionalitat, lluny d'ella perque sabia triomfar ab seny y ab conciencia, congraciantse voluntats dels territoris sobrevinguts, ja que no hi sembrá maltractes y rezels, ni va arrasarne drets y virtuts, ni va exigirne apostassias, ans be respectá lo bó y millor de cada nis-

saga, afanyantse en creixent y perdurable estimació.

Aqueixa es la vida vella que renovaren els nostres mestres l'any 1859, en tal diada com la d'avuy; aqueix es l'ideal de benviure que ha animat las passadas festas de la Patria y las seguirá animant en las vinentas centurias.

No'ns la fa avuy, com ahir, predicar cap mala passió. L'anyorèm y la exalcèm per dever. Pitjor pels qui no ho vulguin entendre, y pitjor encara pels qui vulgan treuren arguments pera desconceptuarnos y ferirnos.

Com acaba d'observar un excelent escriptor (1), condensant ab justesa las conquistas de nostre Institució: «han caygut y s'han alsat Dinastias, han » triomfat Revolucions, s'han establert Repúblicas, » y sempre'ls Jochs Florals han seguit sa marxa » majestuosa y acompassada cap á la redempció de » la Patria ».

Y es que aquí, vindicant y proclamant, en las mellors formas que l'Art inspira, ls drets de la Llengua Catalana, jamay prescrits perque jamay han sigut prescriptibles; aquí, coronant als poetas y prosadors de la terra, no sols tributèm l'acatament degut á la producció literaria que volèm engrandir y afinar tant com en sapiguèm, sinó que ademés — ¿per què negarho? — tenim plena consciencia de que estimulèm y enardim totas las demás arts parionas de la literaria, totas las ciencias, tots els elements de cultura, totas las forças vivas regionals que colaboren en la bella tasca de donar fesomia y relleu, tant com riquesa, á la terra de nostres passats que volèm fer més y més estimable als nostres descendents.

Riu abundós els Jochs Florals, no ha sigut ni deu ésser com aquells dissortats rius que van á mar sense donar altrás mostrás d'existencia que la monòtona fressa de llur desolada correntera, enmirallant blavors del cel que no armonisan ab els herms de las voras, anyoradissos de sahor; ha sigut y es riu que, alegrant y fecundant directament tot quant amanyaga, s complau fraternalment en que de sas ayguas brollin puras y fecundas derivacions. Y d'aqueixa tendencia expansiva dimana nostre goig al finalisar cad'any aquest acte. Ella origina nostres alegroys al prepararnos per la celebració d'altra festa consemblant, humana, rumbo-sa y espléndida pera nort de las que l'haurán de subseguir y de las parionas qu'alenti, fins á conseguir que Catalunya recuperi aquella granada y hermosa personalitat de sa vida vella dintre de la vida moderna però sanitosa que li escau.

D'aquí, d'aquesta Primavera de la Literatura catalana, cert que n'han espurnejat queixas y planys y acusacions; més ¿qui'ls ha promoguts? ¿qui'ls alenta? Recorts dolorosos, es veritat; però més qu'ells la gent desconsiderada y entossudida en sos pecats. Però d'aquí no n'ha sortida ni'n podia sor-

tir may, — com volen fer creure nostres adversaris, — una Catalunya egoista, tétrica y rancuniosa. No li escaurian á la filla del Progrés ayres sinistres y venjatus. O no diuhen lo que pensan, ó no pensan lo que diuhen els qui tals culpas li atribuheixen pera entregarla al odi d'altres regions. Aquesta solemnitat, no envilida jamay ab tals designis ni malignitats, al trevallar pera glorificació dels pobles de rassa catalana, trevalla nó pera ferlos odiosos sinó amables als demás pobles espanyols. Donchs pera aqueixos pobles no pot ser pedra d'es-cándol, sinó estimul d'aptituts que tandebó's convertissen aviat en estimulants de las de nostras vinentas generacions. Donchs calumnian á grat scient els qui, jugant ab foch que deuria esglayarlos, senyalan esperit de rebelió y separatisme hont sols n'hi regna de pietat y germanó demostrada avuy com abans, sempre y per tot arreu d'Espanya hont la Caritat hi ha reclamat socors.

Prou y massa que'ls lleu el saber, perque ho declara la mateixa cansó per ells tan bestreta, que'l *bon cop de fals*, de que figuran espantarse com de las lluhissors del llamp, no es crit de criminals sino de *defensors de la terra...* com ho foren els bons cops de coltell del gloriós Sant Jordi. Eynas son de trevall pera dur pá á casa las fals dels segadors d'aquí com las de per tot arreu del mon. No pedrejéu els camps, no hi escampéu miseria, planyévosen, afavoriulos ab lleys y sollicitut ben intencionadas, y las fals dels segadors farán feyna propia en granadas espigas, y la abundancia y bonesa del pá, que Deu n'hi dó, esbargirá dols y amenassas, dictant sols cansons de joyós agrahiment.

Y ara, damas y senyors, grans mercés en nom del Consistori, que las fá extensivas á tots quants dins de Catalunya, en terras germanas ó amigas d'aquesta, simpatisan ab nostre noble Institució — Grans mercés principalment á vos, Reyna de nostre concurs, per la que'ns heu dispensada al presidirnos y perque en vos volèm veure ufanarse avuy aqueixa creuhada que s'alsa entre las vostras germanas de Catalunya pera ennoblir llurs mans ab lo gentil do d'una bandera que simbolisi dignament los drets y aspiracions de la Terra. Rebéune vos, en representació de totas, l'homenatge merescut á la idea y l'entussiasme que'ns inspira sa propera realisació.

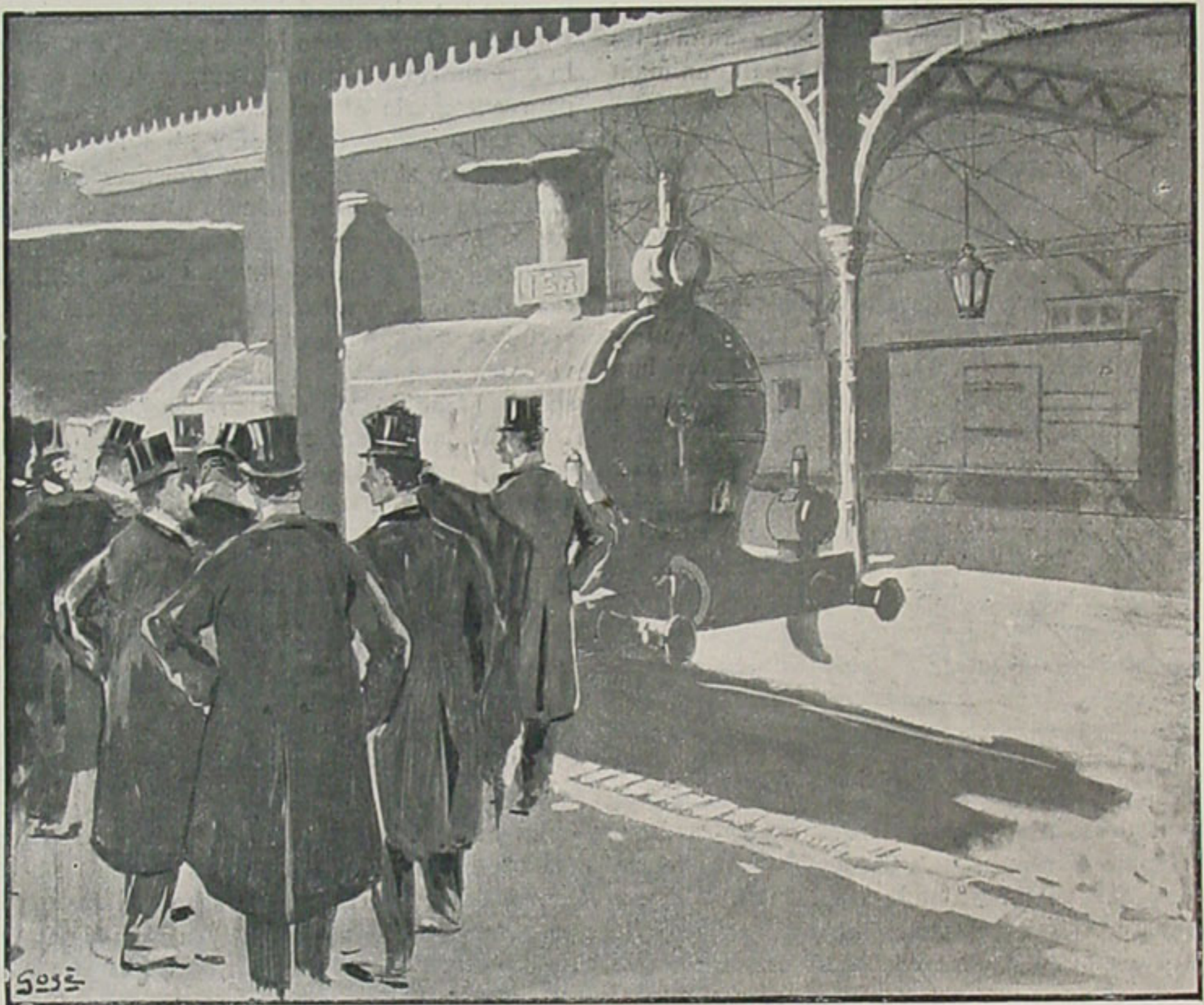
Per acabar, permetéume, senyors, rependre la invocació ab que he comensat, pregant al Cel que'ns conservi y acreixi la Fè, l'Patriotisme y l'Amor de sempre als Jochs Florals, pera poguer saludar ab esclats de major confiança, l' primer diumenge de maig del sigle xx. — HE DIT.

Joaquim Piçarra y Borrás

Mestre en Gay Saber.

(1) En Moliné y Brasés.

EL VIATJE DEL MINISTRE

ARRIBADA DEL TREN Á LA ESTACIÓ DE FRANSA.

DE LA ESTACIÓ Á LA CAPITANÍA — (Dibuixos de Gosé.)

Excm. Sr. D. Eduardo Dato.

AVIS

La fulla, reproducció solta en paper de primera qualitat de nostra Salutació á la Prempsa Catalanista, se trova en tots els punts de subscripció y venda de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA, al preu de 20 céntims de pesseta.

SANCH NOVA

NOVELA MONTANYENCA

— DE —

MARIAN VAYREDA

Aquesta obra se ven en las principals llibrerias y en la impremta d'en Narcis Planadevall, carrer de Sant Esteve, núm. 29, Olot, qui expedirà certificats y lliures de gastos els exemplars al preu de 4'45 pessetas.

Als llibreters, á rahó de 4 pessetas ab el 20 per % de descompte.

LA FAMILIA ASPARÓ

NOVELA DE COSTUMS DEL NOSTRE TEMPS

per

DONYA DOLORS MONCERDÁ DE MACIÁ

(Ab llicencia del Ordinari.)

SEGONA EDICIÓ

De venda en la impremta *La Renaixensa*
y principals llibrerias, á 3 pessetas l'exemplar.

Corresponsals administratius

de

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

A CATALUNYA

Sra. V.^{da} de R. Anglada, Plassa Major, 17, Vich.

Srs. J. Caminals, Galtés y C.^a, Picas, 4, Manresa.

Don Joseph Rocosa, Riera, Canet de Mar.

» Anton Comas, Vilafranca del Panadés.

» Joseph Franquet y Serra, Girona.

» Enrich de Carreras, Pont, 7, La Bisbal.

» Miquel Verdaguer, Baix Sant Pere, 9, Figueras.

» Francisco Clará, Sallent.

» Jaume Joseph, Granollers.

» Llorens Lladó, Rambla, 113, Sabadell.

» Joan Lloansi, Sant Feliu de Guixols.

» Narcis Planadevall, Sant Esteve, 29, Olot.

» Jaume Amorós, Plassa de la Sal, 19, Lleyda.

» Joan Gorina, Tarrassa.

A VALENCIA

Don Vicens Pastor, Victoria, 11, principal, Valencia.

A MALLORCA

Srs. Amengual y Muntaner, Llibreria, Cadena, 2, y
Conquistador, 30, Palma.

FABRICA

DE

Caixes pera caudals,
Llits de ferro, Básculas,
Panys, Secrets, Sunyés, Rentamans y
tota classe de articles pera cases-torres

de

JOSEPH CAMINS PARERA

4, Fontanella, 4.

PLASSA DE CATALUNYA.

BARCELONA

